

مقدمه

جامعه‌شناسی یکی از شاخه‌های علوم انسانی و علم مطالعه زندگی اجتماعی گروه‌ها و جوامع انسانی است. درس جامعه‌شناسی در دوره دوم متوسطه، شامل سه کتاب می‌باشد. در جامعه‌شناسی (۱)، از جهان اجتماعی و هویت و فرهنگ، سخن گفته شده است. در کتاب جامعه‌شناسی (۲)، کلان‌ترین پدیده اجتماعی، یعنی نظام جهانی بررسی می‌شود و جامعه‌شناسی (۳) نیز، به تحلیل علوم و پدیده‌های اجتماعی می‌پردازد. شباهت بیش از حد مطالب و مفاهیم کتاب درسی و تأکید افراطی طراحان سؤال به این شباهت‌ها، باعث دشواری سؤالات این درس در کنکورهای اخیر شده است. برخلاف بسیاری از درس‌های رشته علوم انسانی، بازنویسی کتاب‌های درسی جامعه‌شناسی در نظام جدید، چندان موجب تغییر محتوای اصلی این درس نشده است.

در کنکورهای سراسری ۴ سال گذشته سؤالات چندقسمتی، موردی و ارتباط میان مفاهیم، غالب سؤالات کنکور را تشکیل می‌دهد. یافتن روابط علی و معلولی، توجه به تقدم و تأخر وقایع، بررسی نتایج و آثار موضوعات و رخدادها و همچنین تحلیل نظریه‌ها و سیر ظهور و افول و پیامدهای آن‌ها، از نکات برجسته‌ای بوده است که بیش‌تر مورد توجه قرار گرفته‌اند.

اصول و ویژگی‌های کتاب

الف) درخت دانش: در ابتدای هر فصل یک نمای کلی از درس‌ها، به‌منظور نظم بخشیدن به مطالعه، انسجام فکری و همچنین برای مشخص کردن مسیر مطالعاتی ارائه شده است.

ب) درس‌نامه: در آغاز هر درس، مطابق متن کتاب درسی، درس‌نامه‌هایی به‌صورت خلاصه و طبقه‌بندی‌شده، در قالب جدول و نمودار نگارش یافته‌است. در هر درس‌نامه، تعدادی نکات کلیدی و کاربرد نیز گنجانده شده‌اند. همچنین مطالب بخش «بخوانیم و بدانیم» نیز به‌صورت خلاصه بیان شده است.

ج) سؤالات شناسنامه‌دار:

۱. **کنکورهای سراسری و خارج از کشور:** نظر به تغییرات مباحث درسی کتاب جامعه‌شناسی، در این کتاب ۱۰۱ سؤال از کنکورهای سراسری داخل و خارج از کشور سال‌های قبل گزینش شده‌اند. در جامعه‌شناسی (۳) نیز، با توجه به جدید بودن مطالب، سؤالات تألیفی بیش‌تری وجود دارد.

۲. **سؤالات آزمون‌های کانون:** تعداد ۸۸۷ تست از آزمون‌های کانون سال‌های قبل انتخاب شده‌اند. در گزینش این سؤالات، پوشش حداکثری مطالب کتاب درسی جدید مورد توجه قرار گرفته است؛ لذا برخی سؤالات در بعضی موارد تغییراتی نیز داشته‌اند.

۳. **سؤالات مکمل و مرتبط با متن کتاب درسی:** برای پوشش کامل مطالب کتاب درسی، ۳۱۲ سؤال تألیفی نیز در این کتاب قرار داده‌ایم. در طراحی این سؤالات تلاش مؤلفان بر این بوده است که تمامی تیپ‌های سؤالات که از مطالب کتاب درسی جدید امکان طراحی دارند، پوشش داده شود.

د) پیمانه‌ای بودن سؤالات کتاب: سؤالات این کتاب براساس موضوعات موجود در کتاب درسی، در قالب پیمانه‌های ۱۰ یا ۲۰ سؤالی ارائه شده است. (۶۴ پیمانه ۱۰ سؤالی و ۳۳ پیمانه ۲۰ سؤالی)؛ پیمانه‌ای بودن سؤالات مزیت‌هایی دارد، از جمله :

۱. مدیریت و مهندسی برنامه شخصی مطالعه و تمرین (ایجاد نظم در مطالعه)؛ دانش‌آموزان با توجه به تعداد پیمانه‌های هر مبحث، راحت‌تر می‌توانند زمان خود را برای مطالعه هر مبحث تنظیم کنند. ضمن این‌که تعداد پیمانه‌های هر مبحث با توجه به اهمیت آن انتخاب شده است تا در هر موضوع، تعداد سؤالات متناسب با آن در اختیار دانش‌آموز قرار گیرد.

۲. پرهیز از افراط و تفریط؛ وجود پیمانه‌ها در کتاب، سبب شده است که مؤلفان کتاب به اندازه‌ای مهمیتی که موضوعات دارند، سؤال ارائه کنند.

۳. اختصاص دادن زمان مناسب برای هر درس بر حسب توانایی‌ها و نیازهای شخصی

۴. تقسیم مطالعه مباحث بر اساس پیمانه‌ها در بازه دو هفته‌ای بین آزمون‌ها

۵. پوشش تمامی مطالب در یک ترکیب بهینه از سؤالات؛ در پیمانه‌های هر مبحث، طیف کاملی از تیپ‌های سؤالات مربوط به آن مبحث در نظر گرفته شده است که با توجه به مباحث کتاب جامعه‌شناسی از خستگی دانش‌آموز در حین مطالعه جلوگیری کند.

ه) آزمون‌های جمع‌بندی: در پایان کتاب جامعه‌شناسی (۱) و (۲) و همچنین در انتهای مباحث هر نیم‌سال در جامعه‌شناسی (۳)، آزمون جمع‌بندی ۲۰ سؤالی در نظر گرفته شده است.

و) پاسخ‌های تشریحی: در پاسخ‌های تشریحی اولاً سعی شده است پاسخ‌ها به صورت کامل و دقیق نوشته شود تا دانش‌آموزان برای فهم پاسخ نیازی به مراجعه دوباره به درس‌نامه‌ها نداشته باشند و ثانیاً بیش‌تر گزینه‌های نادرست تشریح شده‌اند تا دام‌های آموزشی هر مبحث بهتر شناخته شود.

هیأت مؤلفان